

**WILEY-
BLACKWELL**

The Scandinavian
Journal of Economics

Review: Ekonomiska framtidsperspektiv

Author(s): Erik Dahmén

Source: *Ekonomisk Tidskrift*, Årg. 45, n:r 2 (Jun., 1943), pp. 177-179

Published by: [Blackwell Publishing](#) on behalf of [The Scandinavian Journal of Economics](#)

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/3438344>

Accessed: 21/10/2011 07:22

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at
<http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Blackwell Publishing and *The Scandinavian Journal of Economics* are collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Ekonomisk Tidskrift*.

<http://www.jstor.org>

skatt å förmögenhet utgår med bestämda bråkdelar av dennas värde. För närvarande merbeskattar man i England inkomsten av förmögenhet genom att ej tillåta samma avdrag som vid inkomsten av arbete. Att vårt svenska system är överlägset det engelska, som ej tager hänsyn till att även förmögenhet som ej giver avkastning äger en viss skatteförmåga, torde ej kunna betvivlas. Förslaget om en årlig förmögenhetsskatt framföres likväl blott med reservationer, då man tvekar inför de svårigheter, som en allmän förmögenhetstaxering vart tredje eller femte år skulle medföra. För en svensk förefaller denna tvekan måhända vid första påseendet något överdriven, då vi sedan länge äro vana vid en årlig förmögenhetstaxering. I själva verket är denna taxering dock synnerligen ojämn — sålunda värderas i allmänhet lager, inventarier och aktier i familjebolag, ofta även fastigheter, alltför lågt — ehuru vi äro så vana därvid att vi knappast skänka det en tanke. Dessutom är vår taxering ej genomgående årlig, då de viktigaste förmögenhetsobjekten, nämligen fastigheter, blott värderas vart femte år.

Carsten Welinder.

EKONOMISKA FRAMTIDSPERSPEKTIV

The Economics of 1960 av Colin Clark. Macmillan and Co. London 1942. 118 sid.

Den numera i Australien verksamme Colin Clarks senaste bok handlar visserligen om framtiden, men är ändå, enligt förf., icke att anse som en profetia. Den har, säger han, det mera anspråkslösa syftet att beskriva vilken ekonomisk utveckling i framtiden, som man f. n. måste anse mest sannolik. Slutsatserna i boken vila visserligen på en del speciella antaganden, men dessa äro ganska få; de flesta slutsatserna vila på redan kända fakta och bestämda konstaterbara aktuella utvecklingstendenser. Det är framför allt två speciella antaganden, som förf. måste göra. Han måste för det första antaga, att de ekonomiska förändringarna av mera djupgående och bestående natur, d. v. s. vad man kan kalla strukturförändringar, icke ske så snabbt och oförmedlat, att de icke kunna ganska väl förutsägas på grundval av en ingående kunskap om det förflutna och om de aktuella utvecklingstendenserna. För det andra måste han förutsätta, att inga politiska, sociala eller psykologiska e. d. händelser av så omvälvande natur inträffa, att de rubba denna »långsiktiga» ekonomiska utveckling. Förf. menar att dessa antaganden med största sannolikhet komma att visa sig realistiska. För att stödja denna uppfattning visar förf., att den ekonomiska utvecklingen på längre sikt under de gångna hundra åren faktiskt skett i påfallande jämn takt. Förändringarna i nationalinkomsten vid sidan av denna »sekulära» utveckling betingas framför allt, menar förf., av *konjunkturrella* förändringar i sysselsättningsgraden samt av krigen, men dessa förändringar spänna över korta tidsperioder. Stegringen i realinkomsten per sysselsatt person påverkas i längden icke härav och även om man ser till de kortare perioderna är påverkan förvånansvärd obetydlig. I anslutning till detta

resultat, som synes ganska väl underbyggt, framhåller förf., att en enkel extrapolering till 1960 av denna »sekulära» utveckling i och för sig sannolikt skulle ge en god bild av utvecklingen i framtiden, men att man naturligtvis ändå bör gå djupare in på problemet och diskutera mera speciella och mera intressanta och betydelsefulla framtidsperspektiv. Han söker sig då en fastare statistisk grund för beräkningen av den framtida utvecklingen i en historisk-statistisk återblick ur synpunkten av en viss teoretisk systematik beträffande den ekonomiska utvecklingens faktiska natur. Den teoretiska systematiken är härvid förhållandevis enkel och går icke in på några specialfrågor, under det att den statistiska underbyggnaden delvis är något mera utförlig.

Förf. gör efter mönstret i sin tidigare bok, *The Conditions of Economic Progress*, en uppdelning av produktion på primär produktion, innefattande jordbruk och skogsbruk, fiske o. d., sekundär produktion, innefattande industriell verksamhet, byggnadsverksamhet o. d. samt slutligen tertiär produktion, innefattande all övrig ekonomisk aktivitet. Läger man denna teoretiska differentiering till grund för en statistisk undersökning av utvecklingen under de gångna hundra åren i olika länder kan man bl. a. konstatera en med stegrad nationalinkomst fortgående systematisk förskjutning i den inbördes relationen mellan dessa olika slag av produktion mot en allt större relativ betydelse av sekundär och tertiär produktion. Vidare visas intressanta förändringar i produktiviteten i olika slags produktion. Man kan då med hjälp av en förhållandevis lätt utförd befolkningsprognos, komma till slutsatser angående den sannolika utvecklingen i framtiden med hänsyn till nyindustrialiseringen av länder sådana som Indien, Kina, Ryssland och Japan och verkningarna härav på de äldre industriländerna och på det internationella varuutbytet. — En snabb industrialisering av de stora framför allt asiatiska »vacua», som finnas, kommer att leda till en kraftig ökning av den internationella handeln framför allt med jordbruksprodukter. Produktionen av jordbruksprodukter kommer att öka med omkr. 56 % fram till 1960 mot en befolkningsökning för hela jorden med 38 % samtidigt med en överföring av produktionskrafter från primär till sekundär och tertiär produktion i många länder, som sannolikt medför en kraftig förskjutning i prisrelationen mellan jordbruks- och industriprodukter till de förras fördel. Det bör framför allt bli de sydamerikanska staterna — med undantag för Argentina och Uruguay —, vissa delar av Asien samt Afrika, som komma att uppträda som exportörer av jordbruksprodukter, under det att den fortsatta industriella expansionen inom de äldre industriländer, som haft viss export av jordbruksprodukter, kommer att betyda en relativ ökning av deras sekundära men framför allt tertiära produktion med därav följande minskad eller helt upphörande sådan export och i vissa fall, t. ex. för U. S. A:s del, ett mycket betydande importöverskott. Hela denna utveckling betyder, att man kommer att ernå på det hela taget full sysselsättning utom i kortvariga depressionsperioder, samt vidare att de internationella kapitalrörelserna komma att få betydande omfattning, förmedlade icke på enskilda initiativ utan genom överenskommelser staterna emellan. Framför allt blir det då de redan nu högindustrialiserade länderna, t. ex. England och Tyskland, som komma att få stå för kapitalexporten. U. S. A. kommer

däremot att ha användning för sitt mesta kapital inom landet. Den period, som man alltså enligt förf. kommer att stå inför efter det nu pågående krigets slut, är i princip av samma slag som de s. k. sekulära uppsvingsperioderna tidigare — under de närmaste decennierna före 1875 och mellan 1895 och 1914 — d. v. s. perioder av hastig industriell expansion, stora kapitalöverflyttningar, snabbt ökande internationell handel, stigande priser etc. Man står då också inför vad förf. kallar en »kapitalhungrig» period med stigande räntor. Röntan är nämligen, säger förf., beroende av investering och sparande på längre sikt, även om den kan vara oberoende härav inom en konjunkturcykels ram. Enligt förf:s åsikt ligger den drivande kraften bakom sådana »sekulära vågor», som det här talas om, och som ju äro till sin yttre karaktär välkända men till sin verkliga natur mycket outforskade, i kapitalrörelserna, närmare bestämt i perioder av »kapitalhungriga» och »kapitalmättade» perioder. Förändringar i guldproduktion spela mestadels en passiv roll; de äro *resultat* av den ekonomiska utvecklingen.

Ovan skisserade referat av förf:s tankegång gör naturligtvis inte rättvisa åt hela innehållet i föreliggande bok, men torde vara tillräckligt för att ge en uppfattning av arbetets allmänna karaktär och syfte. — The Economics of 1960 är ett för sin förf. typiskt arbete. Det är tankeväckande och välskrivet och fördjupar sig icke i detaljer utan håller stora och klara linjer och leder till gripbara resultat, som dock inte alltid äro så originella, som förf. ibland låter dem framstå. Det kan icke heller bestridas, att Clark ofta är väl snabb att draga slutsatser, samtidigt som han ofta förenklar problemen alltför mycket. Den ekonomiska utvecklingens problem är naturligtvis både teoretiskt och praktiskt mycket mera komplicerat än vad Clark visar. Inte minst gäller detta sambandet mellan krig och ekonomisk utveckling, samt förhållandet mellan »konjunkturvägor» och »sekulärvågor». Man kan fastslå detta utan att på minsta sätt därmed behöva fästa för stor vikt vid detaljer och specialfrågor eller förneka riktigheten i *huvudsak* av förf:s slutsatser angående utvecklingen i *det förflutna*. Vad den teoretiska sidan av saken beträffar, är det för övrigt så, att Clark med sin enkla systematik ingalunda ger felaktiga eller ofruktbara frågeställningar eller lösningar, utan fastmera så, att han ger vissa intressanta men högst allmänna och delvis rätt ytliga dylika. Vad den praktisk-politiska sidan av saken beträffar är förf. ju uppenbarligen något av en utopist, som låter optimism på längre sikt överskugga den närmaste framtidens problem. Man måste erkänna att denna inställning är i varje fall mera tilltalande men sannolikt också mera realistisk än en motsatt inställning, som endast kan leda till de verkliga problemen icke angripas från grunden. Clark angriper visserligen egentligen icke några *problem*. Han endast antyder några av dem i sista kapitlet. Han öppnar emellertid ögonen för de möjligheter till framtida utveckling, som *borde* föreligga. Hans bok utgör därför en roande läsning och en mycket nyttig motvikt till de pessimistiska uppfattningar angående framtidens möjligheter, som på sina håll göra sig gällande.

Erik Dahmén.